Maeijer (VWS): beboeten daklozen ‘weinig zinvol’

Daklozen die na lange tijd weer een woning krijgen, worden soms geconfronteerd met achterstallige betalingen uit hun tijd op straat.

Staatssecretaris voor Maatschappelijke Zorg Vicky Maeijer (PVV) - Foto: Laurens van Putten (ANP)

Het beboeten van daklozen brengt hen verder in de problemen en het is ‘weinig zinvol’ om mensen zonder huis te bekeuren voor buitenslapen. Dat zegt staatssecretaris Maatschappelijke Zorg Vicky Maeijer (PVV) in haar reactie op vragen van Tweede Kamerleden Sandra Beckerman (SP) en Lisa Westerveld (GroenLinks-PvdA). Volgens de bewindsvrouw draagt het straffen bij aan ‘het stigmatiseren van dakloze personen’, iets wat het kabinet met het Nationaal Actieplan Dakloosheid juist wil bestrijden.

Overtredingen

Vorig jaar werden in 130 gemeenten boetes uitgedeeld voor overtredingen die vaak dakloze mensen treffen, zoals bedelen, ‘wildkamperen’ en slapen op straat. In totaal werden er 2.170 ‘daklozenboetes’ opgelegd, goed voor een bedrag van meer dan 300.000 euro. Sommigen werden meermaals beboet. Ook in kleinere gemeenten werden bekeuringen uitgeschreven.

Alternatieven

Maeijer zegt geschrokken te zijn van deze cijfers. Op verzoek van de Tweede Kamer voert ze overleg met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en gemeenten, met als doel meer in te zetten op alternatieve maatregelen in plaats van het opleggen van boetes.

Overlast of wanordelijkheden

Gemeenteraden kunnen regels over bedelen en het slapen op straat of in de auto opnemen in hun Algemene Plaatselijke Verordening (APV). Zij kunnen hierbij gebruikmaken van de door de VNG ontwikkelde model-APV. In de versie die in juli 2024 is verspreid, is een verbod op buitenslapen opgenomen. Hoeveel gemeenten deze modelbepaling daadwerkelijk hebben overgenomen, is

volgens Maeijer niet bekend. Wel geven gemeenten volgens haar aan dat zij de bepaling noodzakelijk achten om waar nodig te kunnen ingrijpen, bijvoorbeeld bij overlast of wanordelijkheden.

'Stok achter de deur'

Maar Maeijer benadrukt wel: 'Het uitdelen van boetes vormt daarbij het sluitstuk en is zeker geen doel op zich.' De staatssecretaris wijst erop dat in de toelichting bij de model-APV staat vermeld dat 'in de meeste gevallen' een waarschuwing volstaat, 'tenzij sprake is van recidive'. 'Het is weinig zinvol om dakloze mensen te beboeten als zij noodgedwongen buiten moeten slapen of om mensen te beboeten die dat niet kunnen betalen. Dan fungeert het verbod meer als stok achter de deur voor toeleiding naar ondersteuning of (maatschappelijke) opvang', is te lezen in de toelichting.

Niet innen

Overigens zijn er ook gemeenten die al afwijken van de model-APV en daklozen niet beboeten, zoals Almere en Harlingen. En hoewel Amsterdam vorig jaar 241 'daklozenboetes' uitdeelde, heeft deze gemeente ervoor gekozen de bekeuringen niet te innen bij mensen zonder vaste woon- of verblijfplaats. Amsterdam heeft daarnaast besloten het beleid opnieuw onder de loep te nemen.

Huisvesting

Sinds november 2022 wordt via het Nationaal Actieplan Dakloosheid ingezet op nul daklozen in 2030. Gemeenten ontvangen hiervoor jaarlijks 440 miljoen euro (exclusief indexering). 'Er is brede consensus over het feit dat dakloosheid vooral opgelost wordt met huisvesting en preventie', stelt Maeijer.

Acute problemen

Toch leidt dit tot nu toe nog niet tot een daadwerkelijke afname van het aantal daklozen. Zo'n 'grote systeemverandering' vergt tijd, continuïteit en een lange adem, aldus de bewindsvrouw. Bovendien maken externe factoren versnelling lastig: de aanhoudende krapte op de woningmarkt en de inflatie dwingen gemeenten vaak om acute problemen van inwoners op te lossen. Het kabinet heeft begrip voor 'de complexe realiteit' waarin gemeenten zich bevinden, maar blijft hen oproepen om het voorkomen en terugdringen van dakloosheid hoog op de regionale politieke agenda te houden.

Momenteel loopt er een onafhankelijk onderzoek naar de voortgang van het Nationaal Actieplan Dakloosheid. De resultaten worden naar verwachting eind 2025 met de Tweede Kamer gedeeld.

Bron: sociaal domein
Koen Enneking
8 april 2025

Deel dit artikel

Koen Enneking
Redacteur sociaal domein